

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
5 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sămbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XVII.****Blaj, 22 Iunie 1907.****Numărul 24.****Sărbătoarea Rusaliilor.**

În aceasta sfântă zi alergăm din nou sub scutul puternic al bisericii noastre, deplin încredințați, că singură ea ne mai poate feri de rele!

În fața primejdiilor ce ne amenință în viitorul cel mai apropiat, sărbătoarea Rusaliilor e o plăcută zi de recorie, de renoirea puterilor și de îmbărbătare pentru luptele din viitor.

Oa în toate împrejurările vieții și în aceste pericole, scut și apărare cercăm și de astă dată tot la aceea, care a conservat omenimea de atâtea veacuri, și în deosebi, a îngrijit ca o mamă bună de neamul românesc, cel așa de mult bătut de soarte.

În toate timpurile biserica a fost pentru noi cea mai puternică apărătoare, care ne-a conservat neamul și limba. Și dacă în trecut, când conștiința de om și națiune cu drept de existență, încă nu era așa de dezvoltată ca acum; dacă, n'am perit atunci, când străine neamuri stăpâneau biserica noastră românească, cu cât mai puțin să mai poate vorbi azi de pierderea limbei noastre, când prin legăturile de unire ale bisericii noastre ajungem chiar la leagănul neamului nostru. Astfel,

că în același timp, când ea ține trează și viuă în noi credința în Dumnezeu, ne atingește privirea spre eterna Roma, unde fiecare zidire povestește de glorioșii noștri străbuni. Și noi nu știm să fie în lume fii, cari să-și tăgăduiască părinții; cu atât mai puțin cunoaștem o națiune, care să nu se alipească cu căldură de străbunii săi, mai ales când acestia sunt așa de glorioși.

Sunt două veacuri decând Roma cu dragoste strânge la sinul său biserica noastră românească; sunt două veacuri, decând sub povețele ei, bărbați luminați în ale limbei și și mai luminați în cunoașterea trecutului a ridicat din neamul nostru: scriitori și învățați cari ar putea fi gloria ori cărei națiuni. De câteori în acești 200 ani, n'a întărit strălucitul Scaun al Romei dreptul limbei românești, de a fi singura stăpânitoare în viața bisericii unite, singura în care preoții și credincioșii chemați sunt, să-și unească glasurile de rugăciune în a cere milă Celui preafălat. Și fericită e inima noastră în această sfântă zi, când auzim cetindu-se în aceeași dulce limbă, cum sfântul Spirit, în ziua pogorării peste învățăceii îngrijorați și plini de frică, le-a dat, ca fiecărui neam în limba sa să predice pe Hristos cel înviat din morți; fiecărui credincios adunat la Ierusalim, să-i

vestească în limba mamei sale atotputernicia Aceluia, care toate le-a îndurat pentru noi și a noastră mântuire, ca astfel mai bine să pătrundă în sufletul fiecăruia vecinicile învățături ale Fiului lui Dumnezeu. Și încântat peste măsură pentru această nouă minune alui Dumnezeu, apostolul nu poate îneca în inima sa o exclamare plină de admirațiune.

Da, să dăm mărire lui Dumnezeu, dacă atâteor neamuri feliurite, ținătorul a toate, le-a dat putință de a se înțelege în atâtea feliurite limbi! Să dăm mărire lui Dumnezeu, pentru că El a lăsat ca în limba noastră să-I slujim. El a sădit în inima noastră puternica dragoste a limbii, El a pus în sufletul nostru vârtutea de a uita toate, de a nu griji de nimic mai mult, ca de limba. Și azi când cei răi, cearcă să ne scoată din școale limba noastră, întinzându-ne mâna plină, să cerem ca tot El să ne întărească și pe mai departe sufletul, ca să treacă biruitor peste ispită; și să ni-l deschidă la glasul dulce al bisericii, care ne chiamă să ne apropiem și mai tare de ea și și mai mult să ne strângem în jurul ei, căci acolo vom regăsi aceea ce alții cearcă să ne răpească, acolo vom afla tăria ce va refortifica puterile noastre.

FOIȚĂ.**Dr. Vasiliu Suciu.****Dogmatica fundamentală vol. I.
— Apologetica creștină. —**

În Tipografia Seminarială din Blaj a apărut în zilele acestea „Dogmatica fundamentală de Dr. Vasile Suciu profesor de sf. teologie. Cartea aceasta care în literatura noastră teologică etse abunăseamă un eveniment.

Cartea aceasta să estinde pe 388 pag. f. 8°, și la prima privire apare ca și când ar fi menită pentru a corăspunde unei necesități didactice. Nici n-aș insista mult asupra valorii acestei dogmatici, dacă autorul s'ar fi mărginit a rămânea între cadrele unui manual de teologie. Indată la primele pagini însă este în clar cetitorul, că opul de față nu este munca câtorva luni, ci este o operă conștientă, fructul unei munci intențive și îndelungate. Este o puternică apologie a

creștinismului, cu atâta convingere, și claritate, cum chiar și în literatura dogmatică străină rar să poate ceti.

Iată pe scurt cuprinsul acestei cărți:

Autorul pornește dela conceptul religiei. Toate popoarele au avut și au religie, consecința naturală e, că religia este o cerință sine qua non a sufletului omenesc. Cerința aceasta este analoagă cu cerința sufletului omenesc de a să afla bine. Să întrebăm mai departe autorul, că există oare vre-o contradicție între religie și știință sau este numai aparentă și oare știința modernă admite adevărurile religioase sau ba? Răspund pe rând la aceste întrebări fizicianii, matematicii, naturaliștii, geologii. Pasteur zice în discursul său de recepțiune la academia franceză: „Prin aceea, că am dovedit, că viața nu ni s'a arătat până astăzi de un product al puterilor, cari guvernează materia, am făcut un serviciu învățătorei spiritualiste (adecă creștine), carea fiind părăsită de mulți pe unele locuri, e sigură de a afla un adăpost splendid în mijlocul vostru.”

Religiunea o definează — legătura morală a omului cu Dumnezeu și este necesară atât pentru individ, cât și pentru stat.

Chestiunea ca atare este împotriva aserțiunilor Ateistilor, Materialiștilor, Panteiștilor și Indiferențiștilor, pe cum și împotriva ateistilor din veacul al XVIII, cari neagă, că statul, ca să subziste sau să progreseze, este dator să aibă religie. Urmează, că dacă religia este necesară atât pentru individ, cât și pentru stat, unde e adevărul? Este oare indiferent, dacă individul sau statul e mohamedan, jidov, fetișist sau creștin?

La aceasta răspunde autorul: „Societatea atât pentru datorințele pe cari le are către Dumnezeu, cât și în interesul propriu să se îngrijească, ca toți membrii săi să profeseze numai o religie și anume pe cea adevărată.”

Este acum aceasta adevărată religie naturală sau supranaturală? Și oare este posibilă religia supranaturală? Chestiunea este împotriva naturaliștilor și raionaliștilor. Espune criteriile religiei supranaturale —

Toleranța bisericească. Sub acest titlu, dl dr Ștefan Pop, paroh în Jezvin și doctor în canoane, a publicat o broșură de 25 pag. în care cercă să apere, — „cu mult aparat științific,” cum scria „Tribuna,” — procedura neuniților din Comloșul mare, când cu îngroparea regretatului Dr. Iacob Maior din Lugoj și să dăscălească pe uniți. Întreagă broșura nu e altceva, decât o babilonie de fraze, și o dovadă, că dl doctor în canoane, nu cunoaște întregi nici chiar decretul conciliului provincial I. de aceea nici nu o pomeneam, de nu cumva ni-se cerea rectificarea unor neadevăruri de altă natură.

Dăm cu plăcere loc acestor rectificări și sfătuim deodată pe dl doctor Pop să nu prea grăbească cu scrierea făgăduită la pag. 14 că face curată pierdere de vreme.

Dar să dăm cuvântul protop. Dr. Luca dela Arad:

Prea Onorată Reducțiune! În broșura „Toleranța bisericească la îngroparea eterodoxilor” se face provocare la înmormântarea lui Dr. Iacob Maior medic în Lugoj, de religia noastră, în cimetărul gr. or. din Comloșul mare și se înfățișează lucrul ca și cum uniții cu neuniții din aceea comună ar fi voit să se iee de păr. Din o afacere pur familiară se face chestiune de ură confesională. Greco-catolicii din Comloș n'au avut absolut nici un amestec la locul de înmormântare alui Dr. I. Maior. N'au dorit, n'au cerut și nici nu au insistat ca Dr. Iacob Maior să fie îngropat în cimetăr gr. or. nici cu ceremonie bisericească, nici fără ceremonie.

Divergențele și neînțelegerile au fost numai între familia Bogdan gr. or. și între comitetul parohial gr. or. Familia Bogdan a dorit ca Dr. Iacob Maior deși gr. cat. dar ca ginerele familiei, să fie așezat în cripta familiară din cimetărul gr. or. din Comloș. Comitetul a hotărât că la aceea nu se în-

voiește. De ceremonialul bisericesc n'a fost vorba și așa nu s'a putut denega, ce nu s'a cerut. Înțelegerea a fost că până la poarta cimetărului îl petrec preoții gr. cat., ce s'a și întâmplat, iar de aci l-au luat preoții gr. or. și l-au așezat în criptă. Comitetul însă cu atâta n'a fost îndestulit ci după înmormântare au comunicat familiei Bogdan că de nu dă 1000 fl. bisericeii îl vor separa cu cripta de cimetărul lor.

La toate aceste gr. cat. n'au avut nici un amestec, 24 ani am petrecut în Comloșul mare parte ca paroh, parte ca paroh protopop dar n'am avut cunoștință că gr. or. să se fi luat la trântă cu gr. cat. Din contră știu că a domnit și domnește deplină armonie. Pe mine ca preot gr. cat. m'au ales greco-orientalii reprezentant comunal în 3 rânduri, 16 ani, apoi reprezentant la comitat, ce nu s'ar fi întâmplat dacă relațiile între gr. or. și gr. cat. ar fi așa încordate pe cum se nălucește Dlui Dr. Ștefan Pop. Totdeauna am fost întâmpinat cu onoarea cuvenită și cu prevenire. Iar instalarea mea de protopop al Torontalului a fost salutată cu bucurie de toți fără deosebire de confesiune, vezi Tribuna din Arad Nr. 179 din 1898 unde între altele se zice: „erau în biserică gr. cat. toate corporațiunile, oficiile pe, cum și preoții și învățătorii gr. or. în frunte cu părintele protopop Paul Miulescu.”

Dacă autorul broșurei a voit să dăscălească pe uniții din Torontal, atunci rezultatul ajuns este un zimbet de compătimire ironică, căci dâșii cu mult mai bine cunosc referințele dintre ei și gr. or. decât unul care poate a trecut odată prin vre-o comună din Torontal, de aceea nici decum nu reflectează la înțelepțimea Dlui Dr. Șt. Pop.

Arad, 14 Iunie 1907.

Dr. L. Luca.

REVISTE.

Austria. Miercuri în 19 c. a deschis împăratul parlamentul nou. În mesajul de tron și-a adus aminte cu mare dragoste despre votul universal, care l'au dorit așa tare popoarele lui, și despre care credea, că le va fericî. Pentru fericirea popoarelor guvernul va prezintă corpurilor legiuitoare mai multe proiecte de legi agrare și sociale, va propune lărgirea autonomiei diferitelor țări din imperiu, și a avea să reguleze chestia dualismului. Aceasta din urmă o dorește bătrânul monarh să se facă conform tradițiilor existente și a sancțiunii pragmatice, de aceea nu va permite nimic ce va tinde să lucre în direcție contrară. — Partea aceasta a mesajului — care de astfel a fost ascultat cu o atențiune încordată și aplaudat mai tare ca ori care alt mesaj — partea despre dualism le cade greu compatrioților noștri, o socotesc de eroare juridică, și le vine în minte Chlopy de acum 4 ani.

Că parlamentul — camera deputaților — nu e prieten politicii maghiare, o știu patrioții noștri bine, și vor vedea-o și mai bine. În vorbirile de program ale deputaților aleși s'au auzit cele mai energice glasuri cu privire la chestia ungară. Acum de curând s'a con-

adevărata — *minunile și prorociile.* Criteriile acestea dintre toate religiile le are numai cea creștină.

În tractatul al treilea e vorbă despre divinitatea religiunii creștine. În legătură cu aceasta tratează autorul partea dogmatică, morală și cultul extern a religiilor existente — Confucianismul, Religia lui Zoroastru, Brahmanismul, Neobrahmanismul sau Induismul, Buddhismul (teoretic și poporan) apoi Iudaismul și Mohamedanismul și comparându-le cu religia creștină atât în ceea ce privește dogma și morala, cât și în privința cultului extern, scoate la iveală superioritatea și divinitatea creștinismului. Timbrul acesta divin îl imprimă creștinismului — Domnul Hristos. Minunile Domnului Isus Hristos sunt argumentele cari adevăresc divinitatea marelui sale opere.

Isus este așteptarea neamurilor. Profetii i-au prezis nașterea, moartea, învierea și unele amănunte din viața Lui. Să termină acest op cu argumentul puternic despre divinitatea religiunii creștine, că s'a propagat în mod miraculos, că s'a conservat și efectele ei au fost cele mai binefăcătoare în viața oamenilor și a statelor. Pe om l'a ridicat la ord supranatural: „Ordul supranatural să înrădăcinează în ord natural și-l perfecționează ridicându-l la un stat superior. Omul ridicat la statul supranatural, tot om rămâne, dar el nu mai e în condiție de servitor, cum ar trebui să fie ca făptura lui Dumnezeu, ci

fiul lui Dumnezeu, nu după natură, ci după adopțiune... adevărul acesta îl ilustrez prin o asămanare. Să fie un pom pădureț. Pomul acesta își are rădăcinile, trunchiul și coroana, toate pădurețe. Poamele, pe cari le face încă corăspund naturii pădurețului, ele încă sunt pădurețe. Pădurețul acesta e omul din ordul natural. — Să altoim pădurețul. Prin altoire pădurețul s'a nobilitat și s'a ridicat peste natura pădurețului. Poamele lui nu sunt pădurețe, ci nobile. Mlădița aceasta nobilă, care a nobilitat pădurețul e grația sfințitoare, aparținătoare ordului supranatural și virtuțile, cari să varsă în sufletul omului dimpreună cu ea.”

Autorul este măsurat la vorbă și clar în expunere. Cu toate că pe lângă toată denzitarea expunerii, materialul cuprins în aceasta carte este de o vastitate enormă. Fiecare tratat este un întreg rotunzit, unitar, clar și convingător și ideia principală — adevărul religiunii creștine — stăpânește tot materialul. E un edificiu isprăvit, la care nu să poate adauge nu să poate lua nimic. Un dubiu, o chestie îndoiioasă — fie aceea individuală, fie socială — nu este, la care autorul să nu răspundă, să nu o rezolve încât aparține tratatului de apologetică creștină.

O astfel de știință teologică la noi românii până acum nu a făcut nime. Și sunt convins, că altor neamuri cu o istorie de literatură teologică veche le-ar face cinste Apologetica dlui Suciu.

Nou e în cartea dlui Suciu *metodul* tratării. „Am expus la începutul fiecărui articol parerile contrare și învățătura bisericeii, apoi am statorit o propoziție, scoasă din învățătura bisericeii, în carea să cuprindă pe scurt întreg cuprinsul articolului.”

După aceea am dovedit adevărul cuprins în propoziție și în urmă am rezolvat obiecțiunile mai grele. Materialul e tratat după metoda pozitiv, școlastic și polemic. La începutul fiecărui tratat autorul face istoricul chestiunii încât și cetitorul laic e îndată în clar cu chestiunea, ce să tratează. Apoi întreg materialul este astfel aranjat încât toate chestiunile respective de credință să se lămurească, că după cetirea lor să rămână o iconă clară în sufletul cetitorului despre toate pro și contra argumentele, formându-și prin aceasta fiecare însuși convingerea despre adevărul sau neadevărul obiectului tratat.

Mai sugestiv e autorul în tratarea obiecțiilor contra adevărilor creștine. Învățăturile greșite vechi și nouă, principiile ateiste, raționaliste, indiferentismul religios modern și toate acelea chestiuni, cari fac veacul nostru indiferent față de religie, disprețuitor și dușmănos creștinismului să trec, să spulberă de rând în fața reflexiilor clare, convingătoare ale autorului. Ca exemplu cităm reflexiunile cu privire la divinitatea Domnului Hristos (pag. 230).

„Raționalistii mitici din zilele noastre vreau să explice caracterul personal al Dom-

stituit clubul Rutenilor, 32 la număr. În comunicatul dat despre constituire între punctele de program sunt și următoarele: Rutenii vor ajuta toate nizuințele cari ținesc să slăbească puterea maghiarilor, ei vor da mână de ajutor să se înmulțească cât mai tare numărul țărilor autonome din imperiu.

Pentru astfel de lucruri foile ungurești nu găsesc destule epitete la adresa camerei constituite pe baza votului universal, despre care vot credem și noi — alături cu bătrânul monarh — că va ferici poarele.

Budapesta. Croații duc recordul în parlamentul unguresc. Atâta vorbă croată nu s'a auzit până acum în parlamentul Ungariei. Par'că am fi pe malul Savei și nu pe cel al Dunării. Croații cer respectarea legii din 1868, introducerea limbii croate în administrația căilor ferate croate. Patrioții noștri, cari își purtau naknek-urile și în vagoanele trenurilor croate și cari râvnesc să-și aivă limba și pe băncile școalelor Croate, n'o pot îngădui aceasta deodată cu capul. Croații își apără drepturile și limba. De aceea ei s'au „mișei,” ei s'au „trădătorii de patrie” ei s'au Herostrații Ungariei de astăzi. Ministrii li amenință cu biciul, colegii lor unguri cu pumnii și cu svărlitul pe

fereastră. Și dacă vre-un deputat naționalist își ridică și el glasul pentru acești „trădători” dacă cer și ei, alătura cu slovacii pe aceeaș listă, ședinți secrete, furia aprigilor donchisoți stă să spargă zidurile.

Cu croații însă nu e de glumit. Pe malurile celor două ape e multă ură și mulți Jelacici își poartă gândurile spre alte vremuri și spre altă împărțire de hotare. Patrioții zbiară, dar se tem. Intind mâna de împăcare celor îndârjiți. Dar Supilo, sufletul lor, și cei mulți de acasă nu vreau să îngăduie din cea ce li se cade. Guvernul unguresc li amenință cu alegeri nouă. Dar din urnă o să iese alții și mai încăpăținați. Și o să se repească iarăși comedia. Și în suflete o să îngrămădească și mai multă îndârjire și ură. Lupta o să se înăsprească. Jelacich, arhangelul poporului său, o să aprindă rug nou în suflete și sabie nouă o să ridice în văzul celor ce se închină altor răstimpuri mai bune, ca celea cu cari li fericesc astăzi cei din Pesta.

Câte, câte nu poate face, acest popor ce ține dârz la neamul și la drepturile lui.

Franța. Producătorii de vin sunt în o revoaltă formală în contra legii beuturilor spirituoase, prin care se dă prilej oamenilor — ca și pe

la noi — să falzifice vinurile, și așa să nimicească poporațiunea din sudul Franței, unde se produc cele mai bune vinuri. Guvernul nu vrea să schimbe legea la nici un caz, de aceea ș'au dat abdicerea un șir întreg de primari și mai mulți prefecti, asemenea și secretarul de stat din ministeriul de interne, *Albert Sarraut*, care e deputatul cercului *Narbonne*, unde fierbe mișcarea. S'a cerut ajutorul miliției, și s'a vărsat și sânge.

Germania. În zilele aceste a intrat în claustrul Dominicanilor Venlo din Holandia ca novit printul *Carol Löwenstein*, în etate de 73 ani. El e unul dintre motorii principali ai catolicilor din Germania, începând dela ani 70 el a fost totdeauna alătura de ostașii cei mai credincioși ai bisericii. A fost de vreo 30 de ani comisar general al congreselor catolice. Deși nu e orator — l'am auzit vorbind în Viena — dar a avut totdeauna mare efect de câte ori ș'au ridicat glasul. A lucrat mult pe terenul social, a fost un dușman neîmpăcat al duelului. Acum la bătrânețe se retrage în claustru cu conștiința unui om, care a făcut pentru biserică și neam, tot ce i-a stat în putință.

nului Hristos în două forme. Unii spun, că Mântuitorul ar fi fost de fapt un bărbat virtuos, căruia creștinii i-ar fi atribuit mai multe fapte supranaturale — și acestia sunt raționaliștii mitici istorici, iar alții sunt de părere, că pe Hristos l'ar fi formulat creștinismul, *intrupând idealul său* — acestia sunt raționaliștii mitici filozofici.

Combaterea sistemului prim să ține de Studiul Biblic, unde să arată autenticitatea și întregiunea evangeliilor. De altcum falsitatea sistemului aceluia să vede și din celea ce vom zice în articolul următor.

De aceea arătăm aci numai imposibilitatea mitului filozofic, în formarea caracterului personal al Domnului Hristos.

Căci ca mulțimea să-și poată închipui idealul ca intrupat, trebuie ca mai întâi să-și aibă acest ideal. Și așa, ca creștinii dela început să fi personificat idealul lor în persoana Domnului Hristos, trebuia ca idealul lor să fi fost egal cu caracterul personal al Mântuitorului.

Idealul acesta însă nu a fost la începutul creștinismului. Căci creștinii cei dintâi s'au făcut din jidovi și păgâni, iar idealul acestora era cu totul opus caracterului Mântuitorului. Și de fapt era opus mai întâi jidovimei. Căci idealul acesteia, după concepția fariseilor, era să fie om drept în afară sau înaintea legii, ținător al legii lui Moise, cu un cuvânt un om al etichetei, iar în interiorul său putea fi plin de ură, de invidie,

fălos, care desprețuște pe cei mizeri și căruia li plac ospetele, șederile în locurile de frunte și tămăierile din partea celor mai mici. Un om care nu vrea să se vindece de aproapele, fiind că ar fi Sâmbătă, și care nu scoate boul din fântână din același motiv. Un om, care nu intră în pretoriu, ca să nu se spurce, — venind în atingere cu păgânii, — dar care strigă să se osândească cel drept. — Idealul tuturor era apoi, că Mesia să fie un împărat puternic în arme, care să întemeieze împărăția universală în frunte cu Ierusalimul. „Ceeace ațița pe Iudei mai tare la război era prezicerea ambiguă de asemenea aflată în cărțile sfinte, că se va întâmpla în timpul acesta, că unul din țara lor, (ori unul din ai lor din țară) ar împărăți peste tot pământul. Astfel scrie Iosif Flaviu, vorbind despre răscoala jidovilor asupra romanilor (De bello jud. lib. III. c. 28 și lib. VII. c. 31). Idealul acesta al jidovimei îl arată și apostolii ieșiți din sinul poporului. Dă-ne nouă, zic apostolii Iacob și Ioan către Mântuitorul, ca să ședem unul de-a dreapta ta și altul de-a stânga ta întru mărirea ta (Marcu 10, 37) ori pe cum cetim la Mateiu 20, 21 „întru împărăția ta.”

De asemenea să împotrivesc caracterului personal al Domnului Hristos și idealul păgânilor. Căci idealul lor era să trăiască bine și să îndestulească toate poftele naturii stricate.

Din contră caracterul Mântuitorului e

pe cum l'am văzut, iar învățătura lui să împotrivesc tuturor pasiunilor omenești și propune virtuți până atunci necunoscute. Căci el feliță sărăcia și pe cei batjocoriți și perzecați; recomandă verguria și ocuparea locului din urmă; demândă ca omul să se lapede de sine și să-și ia crucea.

Pentru noi creștinii de azi lucrurile acestea nu sunt revoltătoare, fiindcă ne-am pomenit în ele și ne-am dat în ele. Nu așa au fost însă pentru jidovi și păgânii, cari au trecut la creștinism. Ar mai restă să zic și ceva despre limbajul acestei cărți. Căci fiind vorbă de o scriere ardeleană, mulți vor fi, cari vor examina-o sub acest raport. Cu privire la limbajul cărții zice autorul în prefață: „mai sunt la noi Români și unele greutăți speciale. Și înainte de toate e lipsa terminilor tehnici stabili. Pentrucă la noi nu găsești doi ori trei autori, cari să exprime un concept cu aceleași cuvinte, și unul folosește termeni grecești, altul latinești, un al treilea slovenești.” Greutățile de limbă într'o astfel de carte le înțelegem, cu toate acestea limbajul este limpede, deslușit deși pe alocurea e nefiresc și unele formațiuni de cuvinte nenorocoasă (cunoștibilitate). Dar să vede pretutindinea, că și în privința aceasta autorul a dat tot ce a crezut, că e mai ales, mai potrivit, ce a produs literatura noastră teologică până acum.

O mai actuală și binevenită scriere n'a putut să iasă de sub tipar. Lumea trece

CORESPONDINȚE.

Din țara Hațegului.

— Peregrinajul la mănăstirea Prislopului. — Adunarea Reuniunii învățătorilor greco-catolici. — Esamele din vicariat.

(Continuare și fine).

II. Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor din ținutul Hațegului, s'a ținut la 26 Maiu st. n. în Hațeg. După celebrarea sf. Liturgii, la care a cântat frumos corul Reuniunii de cântări, s'a deschis adunarea generală prin președintele Dr. I. Radu. În cuvântul de deschidere arată mai întâi că scopul reuniunii este: „înalțarea culturii poporului prin ridicarea școlii la nivelul științific ce-i compete.” Apoi se întreabă: că oare reuniunea în timpul de 17 ani de când există și-a împlinit ea datoria de a înainta cultura poporului? La această întrebare răspunde că da: Reuniunea în hotărârile statutelor și după putința mijloacelor sale și-a împlinit misiunea și activitatea ei se resimte în mijlocul poporului, și dacă nu poate arăta succese mai mari este a se datori împrejurărilor extrem de grave în cari se află poporul nostru și factorii reuniunii.

Și dacă progres s'a făcut până acum când școlile și învățătorii noștri se aflau într-o stare materială prea slabă, cu atât mai mult progres suntem în drept a aștepta de aici încolo, când soarta învățătorilor se va îmbunătăți, macarcă prin noua lege școlară multe piedeci se pun culturii noastre naționale. De aceea încheie cuvântul său îndemnând la muncă și la luptă întetită zicând: „Acum mai mult ca ori și când dator este ori care fiu al neamului românesc, ca cu îndoițe puteri, să muncească în ogrorul culturii naționale, în acest ogror amenințat de pir și mărăcini. Cu deosebire însă să lucrăm noi cari suntem grupați în jurul

înainte și calcă în picioare, ce a avut. Părinții noștri ceteau sf. Scriptură și Ciaslovul, iar inteligența noastră de astăzi se îndestulește cu celea câteva cunoștințe puține, pe care le-a învățat în școală. Omul n'a fost matur atunci, ca să le înțeleagă pe deplin, cu atât mai puțin i-a ajuns timpul mai târziu, ca să le studieze mai cu deamăruntul! Ocupațiunile, cariera, exemplele străine, indiferentismul religios de pretutindinea a făcut pe cei mai mulți din oamenii noștri culți, figuri fără convingere pronunțată religioasă. Cei mai mulți stimează convingerea în alții, fiindcă ei nu o au.

Cătră aceștia vorbește dl. Suciu. Nu atât cătră inima lor, ci cătră minte. Că fi-va întimpinat cu căldură, Dumnezeu știe. Atât e cert, că în casele cărturarilor noștri bătrâni afii cărțile cele mai de lipsă bisericesti, în clasa noastră cultă numai de acestea nu. Cele de știința teologică abunăseamă, că nu ar fi iertat să lipsescă.

Însă cel mai mare folos îi va lua cărții acesteia preoțimea. Doar ea este pusă să păzască turma încredințată ei. Ea trebuie să o învețe, să o apere în contra tuturor învățăturilor rele și periculoasă, cări să întind și peste sate pretutindinea. Pentru preoțime este cartea dlui Suciu fără îndoială indispensabilă.

op.

acestei Reuniuni, preoții și învățătorii greco-cat. români din țara Hațegului. Unii la altar, alții în școală și toți în mijlocul poporului nostru iubit, să muncim fără preget, să priveghiem neadurmiți, ca să-l luminăm și să-l deșteptăm, ca să se împărțesească tot mai mult de razele binefăcătoare ale culturii, să se încălzească tot mai mult de focul sacru al iubirii de neam și de biserică. Atunci și numai atunci, vom fi vrednici fi și conducători ai lui.”

După vorbirea primită cu însuflețite aplause președintele salută pe delegatul reuniunii surori din Lugoj, Dl. N. Lugoșan învățător în Parța și pe Dl. Neumann învățător director la școala de stat din Piski ca reprezentantul inspectorului reg. de școale. Răspund amândoi exprimându-și bucuria că au onoarea de a asista la aceasta adunare și doresc Reuniunii progres și înflorire. După aceste dnul Paul Oltean inv. pensionat în Hațeg salută pe președinte și dorește ca reuniunea sub dostoynica sa conducere să urmeze cu pași tot mai hotărâți spre mărșul ei scop.

Împlinite aceste formalități se trece la constatarea celor prezenți și la alegerea comisiunilor obicinuite, apoi Dl. S. Șerban învățător în Șerel ține o interesantă dizertație despre „Scriptologie în trecut și prezent.” După ce arată diferitele metode întrebunțate din cele mai vechi timpuri spre a învăța pe școlari cetitul și scrierea, insistă în deosebi asupra celor mai nouă metode: cel fonomic popularizat în Ungaria de învățătoarea Czukrasz Roza și asupra metodei lui Gabel numit al literilor vii, tradus în limba română de cătră Dl. Vuia. Dizertația bine lucrată și bazată pe cunoștințe temeinice, după critica ce i-s'a făcut în ședința de după amiază a fost declarată de foarte bună și după puțină amplificare vrednică de a fi publicată în vre-o foaie pedagogică.

Punctul din urmă al acestei ședințe a fost prelegerea practică din limba magiară ținută la provocarea președintelui de cătră Dl. I. Zepa învățător în Lunca-Cernii-sup. despre obiectul: „A macska” (pisica), prelegere asemenea foarte bine succasă.

La 1 oară p. m. a fost prânz comun la care pe lângă învățătorii și învățătoare au luat parte mai mulți Domni din Hațeg dintre cari mai mulți sau înscriși de membrii fondatori și ajutători, iar dintre învățătorii mai mulți membrii ordinari.

La 3 oare p. m. ne-am fotografiat cu toții apoi s'a deschis ședința II. Mai întâi a raportat comisiunile alese în ședința I. S'a constatat conducerea bună și mersul regulat al afacerilor reuniunii, pe cum și înmulțirea bibliotecii prin mai multe opuri de valoare. S'au aflat în ordine socoțile an. 1905 și 1906, dar s'a constatat cu părere de rău suma cea mare, peste 400 cor. a taxelor restante și s'a decis luarea măsurilor celor mai energice în contra restanțierilor.

După aceste au urmat prelegerile practice din scriptologie ținute de cătră Dl. S. Șerban după metoda literilor vii și de cătră Dl. Pompeiu Dariu după metoda fonomică. Amândouă prelegerile fiind cu multă pricepere predate au fost răsplătite cu cuvenita laudă; iar dl. Dariu a fost rugat să prelucre un manual după metoda fonomică și la proxima adunare să-l prezinte spre a fi cenzurat și a se cere dreptul de traducere și publicare.

Urmând apoi pertractarea celorlalte puncte de mai puțină însemnătate ședința II. și adunarea generală s'a terminat prin o cuvântare potrivită a președintelui.

Înainte de a încheia acest raport, am să fac o observare cu privire la cei ce au fost și ar fi trebuit să fie de față la această adunare. Cu plăcere s'a constatat că aproape toți învățătorii gr-cat. de pe teritoriul reuniunii au fost de față, lipsind abia vre-o 4—5 inși dintre cari 3 și-au scuzat absența. Asemenea au fost de față și mai mulți Domni inteligenți din Hațeg meritând astfel recunoștința noastră pentru interesul arătat în cazul de față. Cu atât mai regretabil a fost faptul că dintre preoții acestui ținut numai unul a aflat de bine a se prezenta. Se plâng preoții adeseori că învățătorii nu caută a trăi cu dânșii în armonia și bunăînțelegerea ce ar trebui să fie între dânșii, dar oare un astfel de indiferentism față de o asemenea adunare contribuie la întărirea armoniei și bunăînțelegerii cari acum mai mult ca ori și când sunt de lipsă? Ne tēmem că în urma noii legi școlare, relațiunile dintre preoți și învățătorii vor deveni tot mai încordate și totuși nu căutăm a le îndulci și întări până nu e prea târziu! Să părăsim așa dară indiferentismul condamnat, să căutăm toate mijloacele, să ne folosim de toate ocaziunile ca să dezvoltăm și întărim dragostea și prietnia între noi, între preoți și învățătorii căci numai așa ne vom putea împlini sublima chemare de luminători ai poporului.

III. Examenele la cele 11 școale din vicariatul Hațegului s-au ținut între zilele 23 Mai și 5 Iunie st. n. sub presiunea vicarului Dr. Iacob Radu care necruțând nici o osteneală a alergat și prin comunele depărtate și muntoase, ca să se convingă însuși despre sporul făcut în școlile susținute cu multă cheltoială din partea poporului sărac și asuprit de multe nevoi. Resultatul a fost: foarte bun 2, bun 3 și indostulitor 6. Dacă nu s'a putut obține rezultatul cel puțin bun în mai multe locuri, este a se atribui în locul întâi schimbării dese a învățătorilor, situațiunii topografice muntoase a mai multor comune, din care cauză frecventarea în aceste comune e foarte neregulată, apoi neglijenții autorităților administrative cari nu pedepsesc absențele, nici nu ne dau mână de ajutor la încasarea plăților învățătorilor, așa încât în unele comune sunt până la 1000¹/₂ zile de absenții și 5—600 cor. restante de salarii! În asemenea împrejurări e ușor de înțeles cât e de greu să areți progres măcar bun.

Dar decât aceste greutăți și mai mari vor avea învățătorii de aici încolo, căci fiind toate comunele avizate la ajutor de stat pentru ridicarea salariilor la 1000 cor. vor trebui să propună mai mult în limba magiară decât în cea română ca să scape de cercetări disciplinare și de pedepse aspre. Îndoit dar va trebui să fie zelul lor ca să-și poată împlini chemarea de dascăli români. Și cunoscând pregătirea, priceperea, zelul lor și dragostea de neam, pe cum și privegherea neadormită și conducerea conștientioasă a preoților, bună nădejde am, că și în viitor vom auzi despre școlile din vicariat numai lucruri bune și știri îmbucurătoare.

Salutare!

Iob.

Noutăți.

Din dieceza de Orade. Până la 4 Iulie n. sunt a se înainta suplicele pentru complenirea fundațiilor vacante pentru clerici, pedagogi și alumni în internatul de băieți din Beiuș. Pentru primirea în Internatul de fete termenul substernerii suplicelor e statorit pe 1 Aug. n.

Directorul Șulțan. Pe mâne sunt convocati la ședință membrii directoriului fund. Șulțan. Azi, comisia de revizuire, compusă din Sim. P. Mateiu canonic, George Pop, director de finanțe Zombor și Iuliu Bardossy, insp. școlar în pens. și-a început deja lucrările. Dintre membrii laici au venit: Iosif Pop și Ioan Mezei, juzi de curie Pesta, Lad. Hossu, jude de tablă, Cluj, Vasilie P. Hârșan, adv. Sibiu, Ioan Nestor, jude reg. pens. Cluj, Dr. Aurel Mureșian, directorul „Gazetei” și Petru Pop, jude de trib. Brașov.

Promotie. Harnicul candidat de avocat Ioan Bian, stipendist șulțan, a fost promovat la Universitatea din Cluj de doctor în drept. Felicitări!

Hymen. Dl. Iuliu Popp, comptabil la „Patria” de aci, anunță căsătoria sa cu ds. Silvia F. Negruț, fca profesorului de preparandie Ioan F. Negruț. Dorim toată fecicirea.

Dela Asociațiune. Adunarea generală a Asociațiunii se va ținea anul acesta la Bistrița. Comitetul despărțământului a făcut această propunere la Sibiu și invitarea a fost primită.

Pentru ziaristica catolică. Cetim în „Alkotmány”, că pentru sprijinirea presei catolice din Ungaria întru îndeplinirea datoriilor sale s'au lansat apele în toată țara. Reproducem câteva linii: „Trăbue să aducem jertfe! Presa catolică nu se poate alimenta din isvoarele acele, pe cari contrarii nostri le seacă din prisosință. Pe noi ne opresc motive de ordin moral. E avizată deci la spiritul de jertfă și la sprijinul marinos al publicului catolic... și vestește, că până acum a încurs câte 1000 cor. dela Episcopul de Nyitra și dela Capitlul de Strigon. — Ce se zicem noi, cari ne luptăm cu tot felul de mizerii, cu datorii de zeci de mii, fără de a primi măcar o vorbă de încurajare dela cineva?!”

„Românul” foale de zi. La 19 Mai n. s'a ținut la Newark, Ohio, o mare adunare a emigranților din America de Nord, în care a hotărât să înființeze o societate pe acții, cu un capital de 10 mii dolari, sub numele „Românul”, a cărei menire să fie edarea unui ziar de zi, în care pe lângă știrile mai mari se vor da învățături din viața strămoșilor, se vor arăta pe larg drepturile cetățenești ce le avem în Ungaria, nedreptățile, ce au să îndure ce-i de acasă. Peste tot noul ziar va deștepta în frații emigranți dorul de carte și învățatură. Aflăm din „Viața literară”, că pentru conducerea noului ziar american e angajat dl. Vas. E. Moldovan, fost redactor la „Lupta”.

Greșeli. Intr'un prețurent al unui așa numit institut de artă bisericească, întâlnim scrisorile alor doi preoți de ai noștri, prin care atestază primirea lucrurilor comandate. Intrebăm pe frații preoți, că oare nu era mai consult, dacă iconostasul pentru biserică îl comandau la profesorii Oct. Smigelschi din Ibașfalău ori Flaviu Domșa din Blaj? și oare nu era mai bine ca și vasele sacre să fi fost comandate prin Oficiul arhidiecezan dela firme creștine și cinstite? De ce aceste greșeli, de a se arunca banii noștri la orice fel de firme, când mai bine și mai ieftin se pot afla la de ai noștri.

Prelegeri populare. A zecea prelegere populară s'a ținut Dumineca trecută în comuna Roșia de Secaș, sub conducerea vicedirectorului despărț. A. C. Domșa. Vorbește mai întâi prof. Nicolae Pop despre reconstruirea

viilor nimicite prin filoxera și arată chipul cultivării viei americane. Prof. Ștefan Roșian, dă povețe foarte instructive despre asigurări mai ales contra focului, iar prof. Dr. Ambrosiu Chețan, combate alcoolismul. Toate prelegerile aceste ținute în termeni populari și cu vădită dragoste pentru țărâtime, au fost urmărite cu mult interes. La sfârșit s'au împărțit cărți de cetit poporului și s'au dăruit câteva biblioteci populare deja existente. În numele poporului preotul Ioan Deac, mulțumeste delegațiilor comitetului pentru folositele învățături împărțite și le dorește ca pretutindenea cuvintele lor să aducă roadă bogată.

Știri literare. Insămuăm aci apariția următoarelor publicații: Marin Theodorian: *Dreptul canonic oriental*, cu prețioase și folositoare adnotațiuni și comentări. La sfârșitul acestui al III volum, se află un indice alfabetic a tuturor chestiunilor cuprinse în canoane cu indicarea respectivelor canoane și sinoade. Recomandăm cetitorilor noștri această publicație. — Aug. Paul Dracul în școală, povestire populară de Boland. O frumoasă broșură de 224 pag. cuprinzând o lectură foarte potrivită timpurilor, cari, parcă vor începe și la noi. Costă 1.50 cor. — Dr. Ioan Rațiu: *Ioan Russu*, notiță biografică. Neobositul profesor ridică din nou vâlul uitării, deasupra amintirii unui bun profesor a școlilor din Blaj și descrie în calde cuvinte bogata lui activitate. „Icoana pământului” pe vremuri fusese cea mai voluminoasă scriere de geografie la Români. Recomandăm ceteria cărți care se vindeu 50 fil.

Cărți folosite. Insămuăm aci apariția fasc. IV din *Odele lui Horatius*, traduse de venerabilul canonic mitropolitan Gavril Pop. Fiecare odă e precedată de o notiță, care spune cuprinsul și motivul, care l'a îndemnat pe poet la scriere, urmează textul latin, apoi traducerea pe românește în proză, cu mulțime de note explicative. Fiecare fasciculă costă 40 fil. — Profesorul Dr. Ambrosiu Chețianu dela gimnaziul nostru a scos de sub tipar *Igiena școlară*, o publicațiune de 34 pag. scrisă ușor, pe înțelesul tuturor, arătând primejdii care amenință sănătatea școlarilor, boalele care le atacă trupul și cari îi duc la moarte în cei mai frumoși ani ai vieții. De odată indică și mijloacele de fortificație, cari întăresc trupul și păstrează în tinerețe spiritul treaz și dispus spre studiu. În aceste timpuri, când spiritul modern cearcă să omoare orice disciplină și deplina libertate, adese foarte rău înfălează tronează pretutindeni, principiile de igienă ar trebui să fie cunoscute tuturor. De aceea și recomandăm cărțica aceasta cu toată căldura. Costă 50 fil.

Bibliotecă populară. Frații Ioan și Emil Socec au fundat la București o bibliotecă populară de peste 5000 volume, pe care a pus-o gratuit la dispoziția publicului. De director al acestei utile instituțiuni a fost foarte nimerit ales fostul profesor M. Străjan. Frații Socec au fundat o instituție, care vrednicește toată lauda.

Compozițiile muzicale ale preotului Aurel Popovici. Dintr'un raport publicat în nr. 19 din „Revista Bistriței” despre concertul românesc, ținut acolo la 7 crt. estragem următoarele sire, „Apoi tot corul bistrițan cântă: „Primăvara”, de Aurel Popovici. Un potpuriu admirabil. Preste tot colecția dlui Aurel Popovici, — elev al Blajului, și zelos cultivator de muzică, preot în Ticvanul mic, — va străbate tot mai adânc și tot mai departe în societatea română de pretutindenea. „Răsunetul văilor”, „Dorul Ardeleanului”, „Doinitorii români”, ș. a. vor rămânea pe veacuri bucăți populare cu efect covârșitor, demne de a sta în același program cu bucățile populare ale dlui I. Muresan, I. Vidu, G. Dima, Chiriac ș. a. Suntem veseli de aceasta apretiere favorabilă, ce se face tinerului nostru compozitor.

Ospitalitate. În vre-o doi numeri din „Erdélyi Hirlep” dela Cluj, un student universitar descrie impresiile ce a adus din România, cu prilejul unei excursii de studiu,

făcute sub conducerea prof. Szádeczy și având de călăuz în România pe prof. Murgoci. Pretutindeni primire cordială, întâlnire cu oameni culti și flamure ungurești, ceea ce surprinde mult pe tinerul student. Mai mult ar fi trebuit să surprindă aceasta pe patronii foii clujene, cari după expoziție scriau năsdrăvăni de România și de locuitorii ei. Ce va zice la acestea aceia cari au cetit notița din „Brassoi lapok”, unde se spune cât de mult sunt șicanați oaspeții din România, cari vizitează Brașovul. Ei dar și ospitalitatea se măsură după om.

Apel. Pentruca să previn și după puțină sa înlătur din proxima adunare generală ordinară a „Societății pentru fond de teatru român” orice discuție asupra *taxelor restante*, împreunate eventual cu *publicarea numelui* membrilor restanțierii, pe cum s'a cerut și în ultima adunare generală din Lipova, apelez la domnii membrii fondatori, pe viață și mai ales la cei ordinari și îi rog, ca să-și achite *toate taxele restante*; iar cei ordinari totodată și *taxele pentru anul 1906/7*. Fiindcă voi absentă mai mult timp de acasă și mai cu samă din motive de *conziderabilă economizare* în speșele de încasare, mă adresez domnilor membrii cu rugarea că atât *taxele restante* cât și pe cele *curente*, să le trimită direct la „Filiala institutului „Albina” din Brașov, (Brassó); iar drept cuitanță pentru sumele trimise să conzidere și păstreze deocamdată recipisa liberată de oficiul postal. Brașov în 10 Iunie n. 1907. Dr. Nicolae Vecerdea cassarul „Societății pentru fond de teatru român”.

Dela poștă. Cu datul de 11 Iunie l. c. comunele Cergăul mare și mic, a trecut dela posta Szász-Csanád la posta Balázsfalva.

Contra alcoolismului. Reprezentanța comunală din Henig, la insistința preotului Nic. Muntean, ajutat de docente și primar, Joi în 13 a l. c. ziua Înălțării Domnului a adus în adunarea reprezentanței comunale — concludul următor: „de Sâmbătă seara după apunerea soarelui și până Luni dimineata după răsărirea soarelui, de asemenea în sărbătorile legate, se închid cărcimele sub grea pedeapsă, ce are se o dicteze reprezentanța comunală. Cei mulți înainte!

Petreceri. Comanda Reuniunii Pompierilor Voluntari din Blaj Vă invită la Petrecerea de vară, ce se va ținea în 24 Iunie 1907 (a doua zi de Rusale) în grădina „Comșa” din Veza.

— Reuniunea sodalilor români din Sibiu invită la Convenirea socială împreună cu cântări și joc ce se va aranja Duminecă, la 23 Iunie st. n. 1907 în „Unicum.” Corurile se dirigează de dl. Candid Popa, învățator la școala de aplicație pe lângă seminarul „Andreian.” O parte a eventualului venit curat este destinat pentru fondul „Masa învățăcelilor meseriași.”

Necrolog. † *Alexandru Brătianu*, preot emerit, cantor al bisericii catedrale din Blaj, a repausat după lungi suferințe, Vineri în 21 crt. în al 79 an al vieții.

— † *Mihail Pop Lupu*, paroh gr. cat. Ganfalău în urma unui morb îndelungat, împărțit cu ss. taine ale muribunzilor și-a dat blândul său suflet în mâinile Creatorului, Vineri în 14 Iunie 1907 în etate de 83 ani, în anul 56-lea a preoției și căsătoriei fericite.

— † *Mihailă Mihaielaș*, căpitan ces. și reg. în pensiuine, proprietarul medaliei de rebel, a ordului de servit de ofițer, a medaliei iubilare și director la „Bistrițiana” în pensiuine, după un morb scurt și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Joi în 13 Iunie a. c. la 6 oare p. m. în al 61-lea an al etății.

— † *Silvia Șiancu n. Marinceș*, soția preotului din Cuteiuș după lungi și grele suferințe, împărțită fiind cu sf. Sacramente ale muribunzilor și-a dat blândul și nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 15 Iunie 1907 în anul al 24-lea al vieții și al 5-lea al fericitei sale căsătorii.

Odihnească în pace!

Partea literară.

Din zilele lui Nero.

— Roman —

după

Alexandru Dumas—Tatăl.

(Continuare). 6

— Fii liniștită, draga mea, am să sfârșesc numai decât. Nu-i așa că ne tragem dintr'o seminție ciudată? Și cum oamenii nu ne țin vrednici de numele de om, se înjosesc spunând cu linguire, că suntem odraslă de zei...

Și nu ți-am spus încă lucrul cel mai scârbos... De altă dată!

Unchiul meu innăbuși cu perne pe crescătorul său și pe soacră-sa în scaldă, tatăl meu în furia lui, scoase cu bățul ochiul unui cavaler roman în for, trecu cu căruța peste un tinăr, care nu se putu da destul de iute la o parte și omorî pe toți sclavii, pentru că aceștia nu-i spuseră, cine i-a dat mantia cea albastră, când el cerusă cea verde. Nu-i așa, o familie de treabă, aceasta a noastră?

Acte se tira în genunchi în fața lui:

— Împărate, te implor, vino-ți în ori, e prea grozav ceea-ce-mi spui.

— Nu e mai grozav ca realitatea însăși. Dar uite, numai acum observ că tu înge-nuchiezi. Ai venit doar la Roma, ca să-ți tocești genunchii? Ridică-te, scumpă Acte, și vino în brațele mele. Și crede-me, că totul n'a fost decât un vis urit. E vis, că eu am omorît pe Britannicus, vis, că mama a omorît trei bărbați — e vis totul, chiar și aceea e numai un vis, că eu aș fi Nero. Sânt Lucius numai, cântărețul din Corint și Lucius voi să și rămân pentru totdeauna.

— De-ar fi așa — zise Acte, îmbră-țișându-l. — Dar vezi, sunt părți din viața ta, pe care eu nici nu le pot cunoaște. Cum să mă alătur de Caesarul, când eu nu-l cunosc decât pe Lucius?

S'auzi o ușoară bătaie la ușă.

— Vino, Anicites, zise Nero.

În prag apără un sclav timid, închinându-se profund, anunță:

— Femeia, pe care a chemato divinul Caesar, e aici.

— Bine, zise Nero, să aștepte.

Sclavul dispăru.

— Vezi — zise Acte — privindu-l cu muștrare.

— Spune-mi ce vrei, copilo, ce vrei cu muștrarea ta?

— O femeie te așteaptă...

— O femeie, negreșit.

— Și eu am băgat de seamă, cum ai trăsărit, când ai aflat că-i aici.

— Bine, dragă, dar numai iubirea te face să tresari?

— Și femeia aceea?

— Ei?

— E Poppăa?

— Greșești, e o femeie bătrână.

IX.

Nero plecă pe urmele sclavului, care mergea încet înaintea lui Trecură printr'un ambit intortochiat și secret, provăzut cu multe uși laterale în dreapta și în stânga.

Numai împăratul și câțiva intimi ai lui se puteau orienta aici. În curând ajunseră într'o cameră, care avea o singură apertură, pe coperiș. În colțuri erau două paturi de bronz, iar pe masă erau vase de mărime diferită, de o înfățișare foarte ciudată, cu grumazul lung. De gâtul acestor vase, cari erau orânduite unul lângă altul, erau atâr-nate plante și flori necunoscute, cu miros penetrant.

Camera aceasta cuprindea toate otră-vurile din vremea aceea, cari produceau întinerire sau moarte.

Aici îl aștepta pe Nero o femeie mai în vîrstă, îmbrăcată în negru. Fața îi era acoperită cu vălul, iar mâna i-se zăria abia de sub haină.

În mână ținea un bețișor de alun, care era semnul strigoaicelor și a vrăjitoarelor. Fără să se ridice de pe scaun, îl întâmpină pe Nero cu cuvintele:

— Ce vrei iarăși dela mine?

— Îți mai aduci aminte de trecut? Poate îți amintești, dela ce rău te-am scăpat? Nu ți-ai uitat, că te-am scos din o temniță, unde tovarășii tăi erau cloșanii și unde te aștepta moartea sigură.

— Nu mi-e frică de moarte.

— Bine, bine, nu te-am chemat să te pedepsesc. Știi bine, că și în rândul trecut ți-am dat un palat, cadou. Oamenii spun, că meseria ta e crimă, eu zic că e artă.

— Adevărat, că mi-ai dat bunăstare și viață strălucită, dar și eu ți-am dat. Te-am făcut stăpân peste Moarte, fida oarbă și surdă a somnului și a nopții.

— Ei bine, văd că-ți mai aduci aninte încă... Știi de ce te-am chemat?

— Cine trebuie să moară?

— Ghicește tu; e un potrivnic cu mult mai întricoșat, decât să-i pot spune numele. Nici chiar zeiței tăcerii nu i-lasă putea spune. Să te îngrijești numai, ca veninul să omoare numai decât, să nu pățim ca cu Claudius sau ca cu Britannicus. Să fie un venin ca acela pe care l-am dat mai zilele trecute unui porc sălbatic.

— O, — zise Locuste — trebuie să-mi spui de cine e vorba, știi doar bine, că sunt oameni cari, și-au obicinuit zilnic stomahul cu veninuri, încât pot să reziste chiar celor mai tari. În cazul acesta, ușor se poate întâmpla ca veninul meu să nu aibă efect și tu ai zice, că te-am înșălat.

— De sigur... te-aș retrimite în carcer și ți-aș da de paznic iarăș pe Iulius Pollio. Înțelesu-m'ai? Vezi, deci, să izbutești negreșit.

— Spune-mi cine e victima și garantez de reușită.

— Ajunge — zise el bătând din picior — ți-am spus că nu-i pot pronunța numele. Nu poți tu oare să deslegi enigma? Gândește-te, scrutează, eu nu am să-ți stau împotriva.

— Aici nu pot afla nimic.

— Bine, dar ești încarcerată.

— Mă rentorc peste două ciasuri.

— Prea bine, te voi însoți.

— Pretutindeni?

— Da, pretutindeni.

— Nero făcu un gest lui Anicites,

care se retrase, apoi porni cu Locuste, în noapte, pe stradele pustii și întunecate.

* * *

Într'un târziu se opriră în fața unei căscioare sărăcăcioase.

Locuste bătu cu grijă de două ori în ușă, apoi mai bătu încă odată.

Ușa se deschise, o babă bătrână îi întâmpină în prag, zimbînd tinerului, crezând că are să-i ceară vre-o beutură fermecată, de dragoste.

Locuste intrând în casă, deschise o ușă tainică din dreapta, apoi îl pofti pe Nero, să între și el.

Era întunecet desăvârșit, cu toate acestea prezența vrăjitoarei par'că înviora lucrurile moarte, cari luau, în întunecet, proporții ciudate. Pe păreți atârnavă tot soiul de plante și rădăcini, provezute cu tăblițe pe cari erau niște semne nedescifribile. Vase diferite erau înșiruite pe o masă lungă, conținînd lichide parfumate seau de un miros penetrant. Locuste isbi de două-trei ori în vatră, cu bățul de alun, și focul potolit izbucni în flăcări. Deodată cu creșterea luminii, odaia luă un aspect și mai îngrozitor.

Într'un colț se vedea figura unui om de ceară, cu pieptul desfăcut; în interior puteai deosebi intestinele, inima, stomahul și plămâni.

În inimă era înfipt un pumnal; pe a cărui mâner erau, de asemenea, semne neînțelese.

În ungher, lângă părete era un schelet, iar de ceea parte era un șerpe. Acesta se tîra pe pământ, apropiindu-se de capul unui copil. Copilul era viu și cerca chiar să scape, dar de geaba; serpele se încolăci repede în jurul gâtului lui și copilul începu să geamă înăbușit.

— Ce este? — întrebă Nero.

— E o beutură pentru cei îndrăgostiți, nu o cunoști, Nero? O pregătesc din măduva acestui copil îngropat în pământ. El moare de foame, lăcomind la mâncările gustoase din jur, pe cari nu le poate ajunge. Astfel e consumat de o poftă adincă până-ce moare, atunci apoi fiecare păticeică din creerii și măduva lui e plină de poftă și lacomie. Și lucrul acesta are efect. Toți îndrăgiiții pătimași ai Romei recurg la farmecul acesta. Tulla Sevina încă pregătește beutură de aceasta, dar nu e așa bună, căci ea chinuște pe băieți numai trei zile, pe urmă îi omoară.

Nero ascultă liniștit lămuririle aceste îngrozitoare, privind cu interes la capul copilului, care se înclină cu totul sub încolăcirile șerpelui.

— Ei bine, zise el, să nu pierdem vremea. La lucru!

Vrăjitoarea descolăci șerpele de pe grumazul copilului și suflă apoi de trei ori într'un fluer ee argint.

La semnul acesta s'auzi un leneș făl-făit de aripi, ca și când o pasăre uriașă s'ar apropia din depărtări mari, cu fălfăiri ostentive.

Caesarul, inspăimântat, întrebă:

— Ce este?

Vrăjitoarea, în loc de răspuns, mai flueră încă odată, și în curând, o buhă

apăru clipind din ochi, sburând în preajma mânei drepte a vrăjitoarei, în care ținea capul șerpelui. Ea apropie capul șerpelui de flacăra. Acesta se sbātu cu putere, dar Locuste nu-i dăte drumul, până nu văzu că i-se prelinge o spumă albă și deasă, printre dinți.

Spuma aceasta o vărsă într'un vas plin cu jeratic, acoperind-o repede cu un capac de fildeș, apoi luând vasul, făcu semn lui Nero, și amândoi părăsiră lăcașul.

Când să iasă ridică de lângă ușă un ied negru, trecură apoi prin mai multe strade, până ajunseră la cimitirul celor executați. Locuste începu să scurme pământul cu mâinile, apoi aruncă jeratecul în scurmătură. Scoase apoi iedul adus cu sine, îi mușcă vinele dela grumaz, lăsând să cadă pe jericatic șingele, care ținea în șiroaie.

Animalul dăte un țipet de moarte.

În fumul ce se ridică în văzduh, Locuste și Nero întreziră o figură omenească. Li se părea, că e umbra Canidiei, a vestitei vrăjitoare din vechime, căci mormântul era al ei.

După ce isprăviră, luna apăru iarăș de după perdeau de nori, revărsând lumina ei arginție asupra împăratului și a vrăjitoarei, cari plănuiau o infamie fără seamăn.

— Ei bine? — întrebă Nero.

— Nu voi răuși, răspuse Locuste.

— Va să zică, nu ai nici un venin sigur?

— Ba am, dar persoana aceea are antidoturi sigure.

— Știi, dar, dar de cine vorbă?

— Da, e vorbă de mamă-ta.

— Bine — zise împăratul cu răceală — mă voi îngriji atunci într'alt chip.

Părăsiră cimitirul, rentorcându-se spre oraș, grăbindu-și pasul, căci se revărsa de zi și Caesarul n'ar fi vrut să-l vadă cineva pe stradă, alături de Locuste.

În cealaltă zi Acte primi o scrisoare dela Lucius, prin care acesta o chema în orașul Baiae.

Acolo avea să-l aștepte pe Caesarul, care va sosi însoțit de Agrippina spre a lua parte la serbările aranjate în onoarea zeiței Minerva.

X.

Trecu o săptămână.

Luna revărsa o lumină de argint asupra Neapolului. Pescarii din cătunele învecinate se întorceau deja spre casă; ici-colo se mai zăria câte o luntrișoară întârziată, pe a cărei proră ardea facla de Cedru frumos-luminătoare.

În curând ținutul se liniști cu totul și în toată întinderea nu se zăria altă lumină, decât a farului dela capul Miseum, și a orașului Baiae care sărbătoria sosirea lui Nero.

Când liniștea era mai adincă, începură să se zărească pe mare, conturile unei năi puternice, în vreme-ce dinspre Baiae, țermul începu a se umplea de lumină. În scurt țermul se împopulă din ce în ce; era Caesarul, cu suita. Alături de Nero era mamă-sa Agrippina, povestind prietinește, cu multă intimitate, după-cum nu prea îi zărise lumea, dela moartea lui Britanicus.

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul“, revistă literară. Anul VI. No. 23. cu următorul sumar: Adina Gr. Olănescu, Cugetări (dintr'un manuscript postum). A. Gheorghiu-Buzoianu, Preludiu (poezie). — Zamfir C. Arbure- Elementul inconștient în mișcările mulțimei (III). — D. Aughel, Fantazie (poezie). — I. Borcea, Dumnezeirea (după Goethe). — Al. Filipescu, Iubire nefericită (schită). — I. U. Soricu, Înstrăinare (poezie). — G. Murgoci, O aniversare pentru știința universală (Carolus Linnaeus). — G. V. Botez-Gordon, Samariteanca (traducere din Edmond Rostand). — I. Drăgănescu, Seceta (poezie). — I. Scurtu, Cronică: Elemente literare în corpurile legiuitoare. — Dr. V. Găina: „Admisibilitatea căsătoriei a doua a preoților“. — Convorbiri literare. — „Viața românească“. — Opere noue ale dlui I. L. Caragiale. — Un profesor danoz despre țărănimea noastră. — „L'Indepédance roumaine“ despre soarta scriitorilor români în viață.

„Neamul Românesc“, Anul II, No. 9. cu următorul sumar: Cătră leșeni de N. Iorga. Atentatul împotriva deputatului Vaida de N. Iorga. — Alegerile de Cameră de N. Iorga. Cum se prezintă satele „reprimare“ (scrisoare). Pentru d. A. Xenopol de N. Iorga. — Pentru „Independența“ de N. Iorga. — Presa străină despre alegeri. — Ceva pentru mânăstirile noastre de Diaconul Dăringă. — O mică măsură de educație politică de D. Munteanu-Râmnic. — Cronica de N. Iorga și alții.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie.

Costă 5 cor. + 30 fil. porto, a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Suciu. Pe 200 pag. f. 8°.

Costă 1 cor. 50. fil. + 10 fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni cătră Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

CAROL F. JICKELI, SIBIU. (La coasa de aur).

CFJ

Coase: Lungimea 70 75 80 85 90 cm.
1 bucată C. 1'60 1'60 1'60 2'— 2'—

Pentru fiecare bucată garantez. Adecă, eu schimb orice coasă provăzută cu sămnaul CFJ care nu ar corăspunde, chiar și atunci, când a fost bătută și întrebuințată. Economilor le pot recomanda cu cea mai mare încredere coasa aceasta. În decursul anilor s'a sporit foarte tare numărul coaselor vândute.

— La cumpărare de 10 bucăți se dă o bucată pe deasupra! —

La cerere dau gratis și franco ori și cui foaia »Povățitorul economic« chiar și dacă nu ar cumpără coase dela mine.

(24) 2—2

Liturgica Volumul II. al Teologiei pastorale, de Dr. Izidor Marcu, canonic.
Pe 592 pag. f. 8°.

Să află de vânzare la **Librăria seminarială** și costă 5.40 cor. + 30 fil. porto. Pentru România 6 lei.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție rezpoz.: Augustin Gruția.

Licitațiune minuendă.

Erezii fostului preot împreună cu comuna bisericăscă gr-cat. din Trestia, cottul Szolnok Doboka, dă în licitațiune publică minuendă în 7 Iulie la 8 oare a. m. la casa repausatului preot edificarea din material solid a Bisericei pe baza „Planului“ și „Preliminarului“ de spese aprobate de Prea Ven. Conzistor din Blaj sub Nro. 3016—1907 de dtto 28 Maiu 1907.

Prețul întreg al edificării conform Preliminarului este de 11,284 cor. 61 fil. Se observă înse, cumcă erezii repausatului preot prestează în natură 25,000 cărămidă arsă, toată piatra necesară la fundament, prundul și vectura tuturor lemnelor trebuincioase — prin urmare prețul de licitațiune min. a fi 8880 cor. Licitanții au se depună un vadiu de 10% din suma de licitare. Erezii repausatului preot împreună cu curatoratul bis. își rezervă dreptul a da întrepinderea aceluia, pe care-l va afla de apt. Pentru licitanții contractul are valoare îndată după subscriere, iar pentru comuna bis. numai după aprobarea acestuia din partea autorității superioare bisericăști.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea ori și când la On. Domn Vasiliu Sestrașiu din Kendermezó — u. p. și stațiunea e Zsibó.

Iovian Andreiu
v.-protop gr. cat.

Ioan Nossa
cooperator.

Vasiliu Sestrașiu
preot gr. cat. interimal.

Ignat Pinteș.
prim curator.

(25) 1—1

A apărut: LITURGIERUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“
 crudo . . . . . 6 cor.
 legat . . . . . 9 „
 Pe hârtie velină consistentă:
 crudo . . . . . 5 cor.
 legat . . . . . 8 „

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülszög — Blaj.

— Valabilă dela 1 Octomvrie n. 1906. —

cătră	g a r a	dela
Teiuș—Tövis		
12-48	tren de persoane	1-02
7-55	tren accelerat	12-22
7-02	tren mixt (numai Joia)	4-05
2-52	tren accelerat	2-13
1-20	tren de persoane	9-05
Copșa—Kis-Kapus		
1-07	tren de persoane	12-43
12-23	tren accelerat	31
4-09	tren mixt (numai Joia)	6-53
2-14	tren de persoane	2-15
9-06	tren accelerat	2-31
Parajd		
3-02	tren mixt	8-44
2-43	tren mixt	6-48
9-11	tren de persoane (Luni, Mercuri, Sâmbătă)	12-35

Pentru economi!

„Peronospin“ **Mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporei, la stropirea viilor.** □ □ □ □
 Neasămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospinul“, decât piatra vânăta. Cu „Peronospinul“ stropind via 1 hectolitr vine la 50 fil., pe când cu piatră vânăta 1 cor. 60 fil. fiind piatră vânăta astăzi foarte scumpă.

Ca fieștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“, dau favorul acela — că deja la comanda de 8 pachete trimite francat.

Prin întrebuințarea „Peronospin“-ului, via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vinete, nu să ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatră vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul viței, ceea ce înseamnă pierderea de putere.

Pragul de stropit al meu, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă.

„Peronospinul“ e deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fil.

Revanzătorii-comercianții căpătă rabat corăspunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare înșămătate este pentru ori care econom a întrebuință acest prav de îngrășare, căci prin acesta să urcă valoarea — adevă prețul vitelor, porcilor și a cailor. — Prețul este 60 fileri.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. — Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii suferă mult de mănăcărimea păduchilor, prin care mănăcărime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-se ridica prețul, chiar pierd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare — a cărei preț e 20 și 40 fileri.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueruri. Cine voiește a-și prepară rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil., tot cu acest preț să capătă pentru rachi de prune, slibovitza, borovicika, drojdii, de bucate, și altele.

Toate acestea se capătă la:

CORNEL DEMETER, apotecar.

— Szászváros, Piața șeolei 41. —

(16) 9-10

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
 clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

la Timișoara-Fabric

(8) 51-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre ale întoarceră cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai vcluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(7) 51-52

→ întemeiată la anul 1868 ←

în Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: capitale asigurate asupra vieții:

90.981.088 coroane.

9.125.898 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,077,788.78 cor. pentru capitale asigurate pe viață 3,568,863.37 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.